

Hasibe Hanım'ın Muş'a geldiği sırada günaşırı yeni karısının yanında kalmayı şart koşmuş olan dedem, bu yeni hanımdan az sonra fevkalade bıkmış. Vâkıâ, sözünü değiştirmeyecek "üç gecede bir gece" şartını kabul etmemiş ama Fehime Hanım'a tahsis ettiği gecelerde ancak bir iki saati onun yanında geçirdikten sonra muntazaman ninemin yanına döner olmuşmuş.

Akrabalarla, evimizin en kalabalıklaşmış olduğu yer Muş olmuşmuş. Dedemin amcasıyla amcazadesi, diğer bir tarifile kaynatasıyla kayınbiraderi hanımlar ve babam İstanbul'dan gelmeden önce ayrılıp Oltu'ya dönmüşlermiş ama büyük anem beş altı yaşından beri hasretini çektiği Hafize Hanım'ı yanına getirtmiş.

Kelkit'in bir köyünde hemen hemen otuz yıldan beri yaşayan bu zavallı kadın pek tez çıkmış. Kılık kıyafeti, tavrı hâliyle de tam bir köylüye benzemiş bulunuyormuş. Hasibe Hanım annesinden içine rikkat ve merhamet karışan bir muhabbetle bahseder, fakat bu rikkatli muhabbet ve merhame-tin içinde biraz istihkâr da bulunduğu hissedilirdi.

Nitekim annesinin hemen hemen otuz senelik eşi Bekir Ağa, yani üvey pederi de Muş'a karısıyla birlikte gelmiş-ken adamcağızı hareme sokmadığını, bir gün bile kendisiyle iki çift söz konuşmadığını anlatırdı. O kadar ki Muş'tan Erzurum'a birlikte at üzerinde dönüşleri sırasında yine hiç konuşmamakta, onu tanımamakta ısrar ettiği için, Bekir Ağa buna artık pek hiddetlenerek beygirini Hasibe Hanım'ın beygirine yaklaştırmış ve "Sen neye elimi öpmezsin? Ben senin atanım, anam!" diye çıkmışmış.

Hasibe Hanım'ın bu hâlden annesinin ne derece müte-essir ve mahzun olması icap ettiğini ömrünün sonuna kadar hiç düşünmediğini, bu hareketinden sadece müstehzi bir eda

ile, bu istihzaya hiç hüzün ve pişmanlık karışmaksızın bahsettiğini hatırlıyorum.

Zavallı Hafize Hanım'ın bütün bir ömür geçirmiş olduğu Kelkit köyünün adı ne idi ve kocasından evvel mi, sonra mı öldü, bunlar hafızamdan maalesef silinmiş.

Hasibe Hanım'ın büyük biraderi Hüseyin Rüştü Efendi de babamdan birkaç yaş büyük olan oğlu ve ilk çocuğu Osman Efendi'yi beraberine alarak Muş'a gelmiş ve bir müddet oturmuş. Erzurum'un bilmem hangi kazasından bir hanım da Sabure Hanım'a haber yollayıp kendisiyle amca kızı olduğunu müjdelemiş ama -evvelce dediğim gibi- Sabure Hanım, "Aman lüzumu yok!" diye ters mukabele etmiş ve eve üşüşen akrabalar cetvelini daha şenlendirmek istememiş.

Midilli'de, İzmir'de ve Rusçuk'ta geçen ve aralarına İstanbul'da mola verişlerde karışan hareketli ve renkli hayat-tan, değişik günlerden, seyrân ve ziyaretlerden sonra aile Muş'ta kalınan iki yıla nasıl katlandı, bilmiyorum.

Dünyada hiçbir şey insanı aşk kederleri kadar meşgul etmediği için Hasibe Hanım ortak derdi yüzünden sıkılmaya ve saatleri uzun bulmaya vakit ve imkân bulmamış olabilirdi ama herhâlde Naime Hanım Rusçuk'u, Rusçuk'tan ve hatta İstanbul'dan çok da İzmir'le Midilli'yi hasretle anmış olacaktır. Bu Muş eşraf ve âyanının haremeleri şerefine korsesini giyerek, gözlerinden yaş gelecek derecede sıklamayı ve yüzüyle kollarına ağdalar yapıştırıp canını yaka yaka kıllarını yolmayı da herhâlde külfet saymış, bu işlerden Muş'ta vazgeçmiş olacaktır.

